

D'aquelles flors, què se n'ha fet? Quaranta anys de **maoisme**

La influència del maoisme ha estat diversa i avui es manté de forma quasi residual a Europa i de manera una mica més explícita en els territoris amb un major pes agrari. Tot i l'existència d'una munió de partits i grups arreu, quaranta anys després està clar que el maoisme no ha estat capaç de tirar endavant la transformació revolucionària que perseguia.

La *campanya de les cent flors*, plantejada per Mao el 1957, convidava el poble xinès a criticar el sistema i a proposar alternatives per trobar solució als problemes del país. En el context internacional, aquesta campanya es desenvolupà poc després de l'inici del progressiu allunyament manifestat entre l'URSS i la Xina. Les relacions entre aquests dos estats no havien estat mai gaire bones, però a partir del procés de desestalinització endegat a l'URSS amb la presentació, el febrer de 1956, de l'informe de Khruixtxov, com a primer secretari del Partit Comunista de l'URSS, en el vintè congrés d'aquest partit, les relacions s'enterboliren encara més. En el conflicte declarat entre aquestes dues grans potències s'hi barrejaven interessos geopolítics amb altres teòrics de més profunditat.

La controvèrsia principal es plantejà a partir de les crítiques xineses vers el *revisionisme* de l'URSS. La revisió crítica del que havia estat per a Rússia i per al món el període de Stalin, anà acompanyada de l'acceptació pràctica de la coexistència pacífica del sistema soviètic amb el sistema capitalista. Això portà l'URSS a abandonar, ja definitivament, el lideratge de les iniciatives revolucionàries internacionals. Fou aleshores quan començà la influència del maoisme en el món. La novetat del pensament de Mao Zedong consistia, a part del lirisme que traspuava alguna de les seves formulacions, en el concepte de guerra popu-

lar i en la lluita contra l'antiburocratisme.

En general, a Europa i a la resta del món occidental el maoisme es va concebre com un moviment crític contra el poder, en la línia del plantejat amb les idees de "les cent flors", tot i que la seva influència fou especialment important a partir de la Revolució Cultural de 1966. Aleshores s'identificà maoisme amb una crítica radical al sistema productiu i a l'estat capitalista, a les jerarquies i a la "ideologia burgesa". Quelcom diferent esdevingué als països sense desenvolupar, on foren més influents les estratègies i les idees referides a la guerra camperol·la aplicades per Mao al cas de la Xina.

Un dels resultats de la II Guerra Mundial havia estat l'acomodació de bona part dels moviments i d'organitzacions socials que anteriorment s'havien enfrontat al capitalisme. De fet, el capitalisme havia mostrat una gran capacitat d'adaptació a les circumstàncies político-socials i econòmiques i havia aconseguit integrar molts dels qui fins aleshores havien estat alguns dels seus, si més no nominalment, principals enemics.

El conflicte plantejat entre l'URSS i la Xina donà lloc a l'aparició del primer maoisme europeu, que reflectí, sobretot, les diferències ideològiques entre els partits comunistes d'aquests dos estats. Així, els partits comunistes d'Europa Occidental s'alinearen amb les tesis ortodoxes del Partit Comunista de l'URSS. Això donà lloc, a principis dels anys seixanta, a un bon nombre d'escissions pro-

Als països del Tercer Món, i a diferència dels del món industrialitzat, les tesis de la guerra popular es desenvoluparen fins a les seves darreres conseqüències

tagonitzades pels qui havien criticat l'abandonament dels plantejaments revolucionaris i l'acceptació de la coexistència amb el sistema capitalista. Fou el moment de l'aparició d'un gran nombre de partits comunistes marxistes i leninistes, aleshores sovint anomenats proximesos, que reivindicaven la vigència de les anàlisis de Marx i de Lenin.

La revolta de maig del 68, marcà el punt àlgid d'una sèrie de moviments estudiantils a Europa i als EUA que ja feia uns anys que estaven en marxa. Alhora significà el cant de cigne que mostrà l'esgotament d'aquest moviment. Estigué protagonitzada per una amalgama heterogènia de grups i individus molt diversos: marxistes de tots colors, llibertaris i anarquistes, *enrages* i psicodèlics, entre altres. Els maoistes eren tan sols uns més en aquest conjunt tan variat. No obstant això, quan la revolta acabà i el fum dels gasos lacrimògens s'anà esvainent es perfilaren com un dels grups més ben organitzats i amb més incidència a posteriori. Així, doncs, els maoistes

foren un dels elements més influents en la constitució d'una nova esquerra que tenia com a element definidor principal la defensa dels canvis revolucionaris en la societat capitalista. Aquesta revolució no es veia tan sols com una revolució política, sinó social i fins i tot personal.

Tot i això, els grups maoistes sorgits a França, Itàlia, Alemanya i en molts altres llocs del món occidental no aconseguiren una influència social important. Malgrat la seva voluntat de *servir al poble* varen quedar-se aïllats de les masses. La seva fragmentació en petits grups enfrontats, la repressió estatal en contra dels més radicalitzats i les incapacitats de la seva anàlisi política expliquen aquesta situació. En el terreny estrictament teòric, existia una contradicció principal, la resultant d'aplicar a societats industrialitzades i modernes uns principis polítics pensats per a una societat agrària i endarrerida com la xinesa. L'altra de les contradiccions importants que hagueren d'afrontar aquests grups es referia al terreny estratègic. Les

dues opcions principals en l'actuació d'aquests grups passaven o bé per la participació en les eleccions o bé per l'opció de la "violència revolucionària". Alguns grups que es decidiren per l'enfrontament electoral, malgrat obtenir alguns èxits localitzats, no foren capaços de trencar l'hegemonia dels partits tradicionals de l'esquerra oficial. En aquest cas, aquests partits es trobaren atrapats entre el seu discurs revolucionari i la participació a les institucions de la "democràcia burgesa". En canvi, els qui optaren per la lluita armada sí que foren capaços de resoldre aquesta contradicció d'una manera més coherent, però hagueren d'afrontar la repressió de l'estat, i en cap cas això els acostà més a les masses. Aquest fou el cas de la Fracció de l'Exèrcit Roig, l'anomenada "banda Baader-Meinhof", a Alemanya, o de les Brigades Roges, a Itàlia.

Davant el fracàs d'aquestes dues vies de participació política, alguns d'aquests grups maoistes optaren per la creació de revistes i periòdics des d'on realitzar la

seva tasca de crítica i anàlisi social. Algunes d'aquestes iniciatives periodístiques han aconseguit una gran estabilitat i una difusió important, tot i que desempallegades de la direcció i l'orientació maoista inicial, com és el cas de *Libération* a França. Per altra banda, avui dia hi ha pocs països del món occidental on no hi hagi establert un o més grups, partits o organitzacions maoistes. No obstant això, en la pràctica totalitat, cap d'aquests planteja ja estratègies de guerra popular i majoritàriament continuen dedicant-se a intentar multiplicar la seva incidència social mitjançant la participació en moviments socials d'àmbit més general o el suport solidari als grups maoistes d'altres llocs del món.

Als països del Tercer Món, i a diferència dels del món industrialitzat, les tesis de la guerra popular es desenvoluparen fins a les seves darreres conseqüències. En aquests llocs les situacions d'injustícia social es presentaven amb una cruïra encara més gran i, per tant, diversos sectors, en especial els grups d'esquerra, van veure l'opció per la lluita armada com una sortida. A més, com que es tractava de països predominantment rurals, les tàctiques i estratègies militars del maoisme trobaren el seu camp d'aplicació ideal.

No obstant això, l'aparició de partits marxistes leninistes i la seva opció per la creació de grups guerrillers no coincideix cronològicament sinó que s'explica per estratègies i desenvolupaments locals. Els aixecaments camperols i l'establiment de grups guerrillers estables depengueren de les condicions existents a cada lloc on els partits d'inspiració maoista tingueren influència. En alguns casos, l'agitació maoista donà lloc a revoltes camperoles com la de Naxalbari a l'Índia, que esclatà el març de 1967 i fou esclafada a les poques setmanes. En altres llocs, les guerrilles maoistes establertes al final dels anys seixanta sobrevixerent durant dècades sense interrupcions. Aquest és el cas de l'Exèrcit Popular d'Alliberament, l'EPL, l'organització armada del Partit Comunista de Colòmbia marxista leninista. Aquesta organització començà les seves activitats al final dels anys seixanta, i desenvolupà la seva activitat guerrillera principal als

setanta. Avui encara es manté en actiu i ha obert negociacions de pau amb el Govern del seu país. De mitjans dels setanta és el règim dels Khmer Rojos de Cambodja, que durà tan sols tres anys i que no tothom acceptaria qualificar com a veritablement maoista. Més endavant, als anys vuitanta, fou el gran moment de la guerrilla al Perú, on l'organització Sendero Luminoso aconseguí durant més de deu anys un suport important entre els camperols i indígenes peruans i desenvolupà també una extraordinària activitat guerrillera. La detenció el 1992 del seu cap principal, el carismàtic Abimael Guzmán, conegut entre els seus correligionaris com a Presidente Gonzalo, significà la progressiva reducció de les activitats violentes. El relleu en el "lideratge de la guerra popular" l'ha pres des de 1996 el Partit Comunista del Nepal que organitzà en aquesta data un aixecament camperol que l'ha portat a aconseguir, en poc temps, el control en 5 dels 17 departaments del país.

És una realitat l'existència, en l'actualitat, d'una munió de partits i grups d'inspiració maoista arreu del món. Però tant cert com això és que, tot i el manteniment durant molts anys de grups d'aquesta mena, el maoisme no ha estat capaç d'aconseguir prou influència social i política per dur endavant una transformació revolucionària. No ho han aconseguit els grups existents als països occidentals, que són ara uns més en l'amalgama esquerrana protagonista de les accions antiglobalització dels darrers temps. Tampoc ho han fet els grups guerrillers de base camperola del Tercer Món que mantenen conflictes armats en llocs allunyats dels interessos geoestratègics principals, o que es troben negociant la pau amb els governs del seus països. Si el destí històric del maoisme era abatere el "tigre de paper" de l'imperialisme, no sembla que, de moment, ho vagin a aconseguir.

Jordi Ibarz

Bellreguard Cultural

**Dimecres, 19 de desembre
a les 15,30 h.**

L'HORTA TEATRE presenta
l'obra infantil LES TRES PORQUETES
de **Roberto Garcia**
Intèrprets: **Núria Garcia, Amparo Oltra, Esther Vallés, Juan Pablo Mendiola.** Text, música i direcció: **Roberto Garcia**

Les tres porquetes esperen impacients l'arribada a la ciutat de Ricco, el cantant més ferotge i atractiu del firmament musical. Les tres aniran al concert d'aquest lloc disposades a ballar com a boges i lluir els seus cosos serrans. Però el que encara no sabem és que el seu ídol ha vingut amb fam, amb molta fam.

Les tres porquetes és una versió lliure i actualitzada del conte popular *Els tres porquets*. Una comèdia musical fresca i salvatge que alimentarà el vostre esperit i potser també el vostre estómacs.

Ajuntament de Bellreguard (Safor)